

2885.

1706

136

32

DISPUTATIO JURIDICA
DE
INTERCESSIONE INNOCENTUM,

QVAM

DEO TER. O. M. ADNUENTE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENB.
DUCATUS MAGDEB. GUBERNATORE, CETERA,

IN ILLUSTR. ACADEMIA FRIDERICIANA
PRÆSIDE
JACOBO FRIDER. LUDOVICI,
J. U. D. P. P. & Fac. Jurid. Adfess.

Ad d. XII. April. An. M DCC VI. H. L. Q. C.

Publico Eruditorum Examine submittit

IMMANUEL *Stk/*

Stargardia Pomeranus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Typis CHRISTOPH. ANDRÆ ZEITLERI, Acad. Typ.

22

DISPUTATIO JURIDICA
DE
INTERCESSIO
RESTITUTIONUM

AVTOR
LUDOVICUS
WILHELMUS
FRANKE

IN
LUDOVICI
FRANKE

IMMANUEL
FRANKE
FRANKE

DISPUTATIO JURIDICA
DE INTERCESSIONE INNO-
CENTUM.

CONTENTA TOTIUS DISSERTATIONIS.

*Vocabulum Intercessionis dupliciter accipitur. Primus signi-
ficatus §. I. Secundus significatus, qui iterum duos distin-
ctos casus sub se comprehendit. Quam significatus ad no-
strum scopum pertineat? §. II. Alia distinctio intercessionis. §.
III. Jus primariorum precum est species intercessionis extra ca-
sum commissi delicti. Diploma ejus solent vocare: *Panicßbrief*.
§. IV. Exercet hoc jus Imperator in Episcopatibus, etiam si Con-
fessionis Augustanae additi sint, cum certis tamen limitationi-
bus. §. V. Imperatrici etiam jus primariorum precum competit.
§. VI. Item Principibus Evangelicis in suis territoriis, nec non
Principibus. §. VII. Hujusmodi intercessiones involvunt neces-
sitatem & sic jussa potius & mandata sunt, quam vere sic dictæ
intercessionis. §. VIII. Intercessionum necessitatem non invol-
ventium infinitæ sunt species. Singulare exemplum de jure in-
tercedendi, quod Regi Sueciae & Aug. Conf. Ordinibus ex Instru-
mento Pacis Osnabrugensis competit. §. IX. De intercessionibus
in casu commissi ab altero delicti. An pro reo criminis læsæ
Majestatis intercedere liceat. §. X. Rationes pro negativa §. XI.
Quæ legum autoritate quoq; stabilitur. XII. Hic rigor legum
cum effectu intelligi debet, contra Scipionem Gentilem. §. XIII.
Quomodo hæc à Doctoribus limitentur §. XIV. Advocati cau-
sam*

sam delinquentium agentes non consentur intercedere & sic ad eos dispositio legis male extenditur. §. XV. Prohibita intercessio pro duellantibus §. XVI. Intercessio à quibus & ubi fieri soleat. §. XVII. De intercessione in crimine adulterii simplicis. §. XVIII. Iudex ex officio etiam partem innocentem interrogare potest, annon intercedere velit, quod eo magis obtinet, si pars nocens hoc expetat. §. XIX. In mulieris intercessione an etiam curatoris consensu opus sit? §. XX. Forum intercessionis. §. XXI. Quamdiu locum ea habeat §. XXII. Uxor intercedens maritum exulem sequi tenetur, non tamen ex capite pena. §. XXIII. De intercessione in duplicato adulterio. §. XXIV. Num etiam, si uterque conjugum adulterium commiserit, intercessioni locus sit? §. XXV. Ad duo dubia Carpzovii, quæ pro affirmativa habet, respondetur §. XXVI. Ad tertium dubium respondetur. §. XXVII. Intercessio non proficit tertio, qui cum conjuge nocente concubuit §. XXVIII. Respondetur dissentientibus. §. XXIX. Intercessio non habet effectum, si pars innocens haud amplius velit obitare nocenti. §. XXX. Effectum tamen habet, licet pars nocens illam non acceptet §. XXXI. Intercessio non debet esse conditionata. Respondetur Carpzovio, qui talem pro pura habendam esse asserit. §. XXXII. De aliis quæstionibus huc pertinentibus remissive. §. XXXIII. Quid in crimine Raptus. §. XXXIV. Quid in supro violento. §. XXXV. Transitus ad personas intercedentes, quæ à delinquentie non sunt læsæ. De intercessione amicorum aliorumq; conspiciendorum virorum §. XXXVI. Respondetur ad casum à Keysero adlatum. §. XXXVII. Causa mitigationis pænæ non est indistincte intercessio femine solutæ condemnatum in matrimonium petentis. §. XXXVIII. Respondetur ad dubia contrariæ sententiæ. §. XXXIX. Salvum tamen jus aggratiandi Principi manet. §. XL. Num intercessio personæ extraneæ in crimine adulterii facilius locum inveniat, quam in aliis. §. XLI. Negatur contra Carpzovium. §. XLII. Notabilis casus de femina defor-

DISPUTATIONIS.

deformi pro fure intercedente, cujus intercessionem fur repudiavit. §. XLIII. Quid si fur acceptet intercessionem. §. XLIV. Num meretricem è lupanari ducenti plane ignoscendum. §. XLV. Ad legem obstantem respondetur. §. XLVI. Singularis intercessionis modus Romanis usitatus. §. XLVII. Speciale privilegium Cardinalium pro aliis intercedentium. Historia de Papa Johanne Neapolitano. §. XLVIII. Illud privilegium non extendendum ad Principis filium & Augustam. §. XLIX. De intercessione ad ipsum Principem directa. §. L. In gravioribus delictis non facile intercedant Ecclesiastici. §. LI. Casus de Leontio Episcopo pro Symmacho intercedente. §. LII. Caveat Princeps ne promiscue & sæpius ad intercessionem aliorum ex jure aggratandi succurrat delinquentibus. §. LIII. Conclusio Dissertationis. §. LIV.

§. I.

Intercessionis vocabulum in jure dupliciter capitur. Primo idem denotat, ac fidem suam interponere & in gratiam creditoris personam, vel bona sua pro debitore in eum casum obligare, ita, ut si ille ab hoc pecuniam mutuo suppeditatam iterum consequi nequeat, intercedentis vel fidejубentis persona & bona tunc obligata esse debeant. Atque hic significatus ad titulum de Fidejussoribus & Mandatoribus pertinet. In titulo de Scto Vellejano autem adhuc latius patet intercessio, quoniam & illa mulier intercedere dicitur, quæ per novationem, sive expromissionem, alienam in se recipit obligationem & sic principalis rea constituitur, l. 8. §. 8. ff. de Scto Vellejanum.

§. II.

Secundo autem intercedere idem est, ac per preces suas alteri apud alterum peculiarem favorem conciliare. Ubi-terum duo distincti casus separandi. Vel enim talis intercessio fit in causa civili, id est, ubi nullum alterius præcesit delictum, ita enim hic capimus vocabulum causæ civilis: vel interponitur etiam ad mitigandam, vel plane remittendam pœnam in eo casu, ubi alter per commissum delictum in reatu constitutus est. Prior significatus in §. I. explicatus ad nos in præsentî plane non spectat. Posterioris significatus membrum prius ad affinia nostræ dissertationis pertinet; de membro posteriori autem nobis principaliter agendum erit.

§. III.

Adhuc porro autem notandum, quod utraque intercessio, nempe quæ in casu delicti ab altero commissi, & quæ extra eum casum interponitur, duplicis generis sit. Scilicet, interdum intercessio *necessitatem aliquam involvit*, id est, quod is, ad quem diriguntur preces, eas attendere & propterea in favorem ejus, pro quo interceditur, disponere jure obstringatur. Interdum vero intercessio *nullam necessitatem post se trahit*, sed arbitrio alterius relinquitur, an ex officio humanitatis precibus pro re nata deferre velit, annon. Utraque consideratio ad nos in præsentî pertinet, quapropter etiam in casibus singularibus semper indicabimus, an & qualem effectum intercessio juxta Legum dispositionem involvere possit.

§. IV.

Primo quidem de intercessione, quæ extra casum commissi delicti obtinet, agemus, sed paucis tantum, cum hæc species principale caput thematis nostri non constituat. Latet autem revera ejusmodi intercessio in *jure prima-*

DE INTERCESSIONE INNOCENTUM. 7

primariarum precum, per quas indigitatur potestas personam idoneam in qualibet Ecclesia, vel Monasterio Imperii immediato una vice ad beneficium Ecclesiasticum primo vacaturum præsentandi. Diploma, quibus istæ preces continentur, communiter vocant *Panißbrieffe*/ vid. Wehner. *Obs. voc. Panißbrieffe*; sed derivatio, quam addunt, quod nempe ita à *pane* dicantur, seu alimentis, quæ quis exinde consequitur, nimis remota nobis esse & non melius quadrare videtur, quam si quis cum Borcholto feudum à *süden*/aut cum aliis (de quibus Struv. *S.I.F.c.12. aph.12.*) vocem vasalli à *Baseln* deducere velit.

§. V.

Exercet hoc jus Imperator etiam post *Instrum. Pacis Osnabr.* art. 5. §. 18. in Episcopatibus, qui Augustanæ Confessioni addicti sunt. Sed tamen duplex ibi limitatio subiungitur, (1) si *S. Cæs. Maj. jus primarium precum antea ibi exercuit*, & hinc locum non habet in Marchia, quia ibi Potentissimus Borufforum Rex, tanquam Elector Brandenburgicus, ejus exercitium habuit, Scheplitz *Consuet. Brand. part. 1. tit. 1. §. 2. n. 4.* Illustr. Coccejus *Prud. juris pub. c. 22. §. 7.* (2) modo decedente Aug. Confess. addicto in ejus Religionis Episcopatibus *Confessioni Aug. additus ad normam statutorum & observantiæ idoneus precibus fruatur.* In *mixtis* vero ex utraque Religione seu Episcopatibus, seu aliis locis immediatis, precibus primariis præsentatus non gaudeat, nisi beneficium vacans Religionis confors possederit.

§. VI.

Imperatrici idem jus asserunt, Strauch. *Instit. jur. publici l. 1. tit. 33. §. 4.* Exemplum de Imperatrice Eleonora habet Fritschius in *tract. de jur. primar. prec. c. 5.* & ex hoc Pfessinger in *not. ad Vitriar. l. 3. tit. 2. §. 9. lit. a.* Verba nostro

stro scopo inservientia præcipue hæc sunt: So begehren Wir an Euer Undacht mit sonderm Fleiß / ernstlich bitzende / daß ihr umb dieser Unser ersten Bitte willen / und Unser Käyserl. Majestät zu ehren und gefallen / dem benamhten Meister Conradten eine Gottesgab Euer geistlichen Lehnschafft / wann die Euch am ersten ledig / und Er / oder sein Procurator von seinetwegen die an Euch begehren und erfordern würde / für männiglich verleihet und in Unirung dazu kommen laffet.

§. VII.

Quemadmodum vero Imperator in Episcopatibus immediatis, ita etiam Principes Protestantes in illis, qui in eorum territoriis deprehenduntur, jus primariorum precum exercent, quod ipsum ex summa jurisdictione summaque potestate Ecclesiastica, quam quilibet in suo territorio habet Princeps, optime deducit Illustr. Strykius *de jur. Papal. Princip. Evang. cap. 4. §. 4.* Imo & Principisfis Evangelicis §. *s. d. l.* in capitulis tæmininis ad exemplum Imperatricis idem jus adscribit, illudque Serenissimam Electricem Brandenburgicam libere semper exercuisse restatur. Quamvis hoc libenter fateamur, quod nec Imperatrix, nec Principissæ talem potestatem jure proprio, sed solum ex concessione Imperatoris & Principum, Conjugum suorum, exerceant, vid. *loc. cit. §. 5.*

§. VIII.

Hæ intercessiones, de quibus hætenus diximus, ad earum classem pertinent, *quæ necessitatem aliquam involvunt*, vid. §. III. unde bene Schweder. *Introd. in jus public. Part. spec. Sect. 1. cap. 5. §. 14.* dicuntur, inquit, intercessiones civiliter, cum sint jussa potius, vel mandata, notum quippe illud: cogit rogando, qui rogat potentior, quo pertinent verba in formula §. VI. adducta; ernstlich bitzende.

tende. Scilicet notum est, quod precista sine distinctione mensium ab Episcopo, vel Capitulo recipi debeat, licet alius expectativam præbendæ habens concurrat. Fritschius *d. tr. c. 5. n. 4. segg.* Schweder *l. c. §. 19.*

§. IX.

Aliarum intercessionum, quæ necessitatem præcise non involvunt, infinitæ sunt species. Diriguntur autem vel à Principibus ad Principes, vel à Principibus ad privatos, vel à privatis ad Principes, vel à privatis ad privatos, & vocantur *intercessionales*, *Vorschriften* / *Vorbitten* / *Recommendationes*, &c. quæ de variis negotiis occurrentibus concipiuntur. Pertinet huc etiam casus ex *instrumento Pac. Osnabrug. Art. V. §. 41.* in quo Regia Majestas Sveciæ & Augustanæ Confessionis Ordines facultatem sibi reservarunt, in proximis Comitibus aut alias apud Cæsaream Majestatem ulterius respective *amicè interveniente & demisse intercedendi*, ut subditis in Cæsareæ Majestatis & Domus Austriacæ regnis degentibus major Religionis libertas & exercitium concederetur. Quæ clausula sine dubio ex hac causa Instrumento Pacis inserta fuit, ne scilicet subditi in Regnis & provinciis Austriacis intercessionem Regis Sveciæ & Statuum Evangelicorum implorantes, aliquid contra vinculum subjectionis & reverentiam S. C. M. debitam moliri viderentur, unde quoque additum: *Pace tamen semper permanente & exclusa omni violentia & hostilitate.* Tales intercessiones quamplurimas à Rege Sveciæ & Statibus Evangelicis profectas exhibet Godofr. Ferdin. de Buckisch *in observ. ad d. §. 41. & in mantissa Art. V. subjuncta.*

§. X.

Progredimur nunc ad id, quod principale thema no-

B

ft. 65

stræ disputationis est, sive ad intercessiones eo casu interpositas, quando alter, pro quo interceditur, per commissum delictum in reatu constitutus est, vid. §. II. Eminet vero inter reliqua delicta crimen læsæ Majestatis, quod omnium publicorum criminum maxime enorme est & atrocissimum, quia ad læsionem & turbationem status publici maxime omnium spectat, Arnold. Vinnius ad §. 1. f. de publ. judic. Ziegler. de jure Majestatis. l. 1. c. 2. §. 2. & in quo propterea quamplurima singularia recepta, quæ integro illo capite recenset & examinat idem Zieglerus, Jctus celeberrimus. Ad nos in præsentis saltem spectat quæstio: *Utrum in crimine læsæ Majestatis pro Reo intercedere liceat?* Loquimur autem de ea specie læsæ Majestatis, quæ per duellio vocari solet.

§. XI.

Communitè vero asserunt DD., non permissum esse, ut quis pro reo criminis læsæ Majestatis intercedat. Apud Zieglerum loc. cit. §. 61. sequentia de hac re habentur. Abstinere, inquit, oportebat non amicos tantum, sed propinquos etiam & sanguine junctos, quos ipsa natura coagmentavit quasi & in consortium vitæ copulavit, ita, ut eorum, qui majestatis postulati fuerunt, misereri nullo modo, & nec conversari amplius cum eis, nec intercedere pro eis licuerit. Notabilis est locus, quem ex Ciceronis Orat. pro Sulla subjungit. *Quis nostrum, inquit Tullius, adfuit Varguntejo? nemo, ne hic quidem Q. Hortensius, præsertim qui illum solus antea de ambitu defendisset, non enim jam se ullo officio cum illo conjunctum arbitrabatur, cum ille tanto scelere commisso omnium officiorum societatem diremisset. Quis nostrum Ser. Syllam? quis P. Lentulum? quis M. Leecam? quis Cornelium defendendum putavit? quis his horum adfuit?*

ad fuit? nemo. Quid ita? quia ceteris in causis etiam nocentes, viri boni, si necessarii sunt, non defendendos esse non putant. In hoc crimine non solum levitatis est culpa, verum etiam quaedam contagio sceleris, si defendas eum, quem obstrictum esse patriæ suspicere. Quid Autronio? nonne sodales, non Collegæ sui, non veteres amici, quorum ille copia quondam abundabat, non hi omnes, qui sunt in Republica Principes, desuerunt? imo etiam testimonio plerique læserunt? Statuerant tantum illud esse maleficium, quod non modo non occultari per se, sed etiam aperiri illustrarique deberet.

§. XII.

Clara hac de re in l. 5. §. 2. C. ad L. Jul. Majest. extat Imp. Arcadii & Honorii constitutio. Denique, inquit, jubemus etiam eos notabiles esse sine venia, qui pro talibus unquam apud nos intervenire tentaverint. Per vocem: notabiles esse, intelligitur, quod infamia juris notentur intercedentes, & ita juxta B. Brunnem. in Comm. Cod. ad d. l. non tantum punitur culpa levitatis, sed & contagium sceleris meruitur. Adlata dispositio l. 5. §. 2. repetita deprehenditur in Aur. Bull. Caroli IV. tit. 24. verbis: Darnach sollen diejenige ebenfalls in unsere Ungnade fallen/ die vor sie zu bitten sich unterstehen würden.

§. XIII.

Quemadmodum vero hanc intercessionis prohibitionem triste quid, valde miserum & miserandum vocat Zieglerus d. §. 61. ita Scipio Gentilis de conjur. l. 1. c. 4. eam legis particulam terroris tantum incutiendi gratia, non vero, quod ita rigide servari Imp. voluerint, scriptam esse asserit. Sed vero, quamvis diffidendum non sit, omnes Leges terroris incutiendi gratia promulgari solere; nihilominus tamen, quod verba citatæ legis non aliter, quam

nudus sine effectu sonus considerari debeant, nobis persuadere non possumus. Quilibet Legislatoꝝ probe novit, Leges nullam post se trahere utilitatem, nisi in renitentes graviter & prout tenor Legis hoc incidat, animadvertatur. Unde in dubio semper præsumendum, quod Legislator legem promulgatam omnino rigide servari voluerit.

§. XIV.

Interim deprehendimus, quod DD. dispositionem *sit. l. f. §. 2.* duplici modo potissimum limitare consueverint. Petrus Theodoricus in *Colleg. Crimin. disp. f. 1b. 6. lit. g.* distinguit inter eos, qui in crimine læsæ Majestatis pro confessis & convictis jamdum habentur, & inter illos, qui hujus criminis tantum insimulati sunt. Ad hosce prohibitionem legis non esse applicandam dicit, quamvis in subjuncta ratione, *quod his patrociniũ & defensionem denegari inhumanum & crudele,* intercedentes cum Advocatis confundere videatur. In illis, qui vel confessi, vel convicti, rigori legis locum relinquit. Et hæc distinctio etiam fundamento suo destituta non esse videtur. Altera limitatio, quod scilicet prohibitio intercessionis ad eum casum solummodo pertineat, si quis pro ipso criminoso intercedat, non autem, si pro filiis ejusdem, levioris momenti esse videtur. Verba enim Legis de ipso delinquente loquuntur, filii autem ipsi non deliquerunt, & sic lex hac parte ad eos extendi nequit, vid. interim Ant. Matthæi de *Crimin. tit. 2. c. 3. n. 19.* Brunnem. *ad l. f. §. 2. C. ad L. Jul. Majest.*

§. XV.

Illud vero contra regulas interpretandi manifesto impingit, quando nonnulli ex verbis *sit. l. f. §. 2.* inferre volue-

voluerunt, quod in crimine læsæ Majestatis nullus Advocatus accusato concedendus sit, v. Bartol. in *extrav. ad reprimendum Henrici VII. quom. in læsa Majest. crim. proced. in gl. sine strepitu. Gigas tit. qualiter in crim. læs. majest. proced. qu. 4.* Guazzinus *de defens. reor. defens. 24. c. 10. num. 1.* unde miramur, ipsum etiam Lauterbachium in *Compend. jur. tit. ad L. Jul. Majest.* hoc inter singularia hujus criminis retulisse. Aliud enim est, intercedere, id est, gratiam & favorem alicui conciliare velle nudis precibus, de quo loquitur adducta lex; aliud vero merita causæ & momenta pro Reo facientia modo permisso Judici exponere, quod ad officium Advocati pertinet. Equidem Bartolus adducit, Advocatos ideo non admitti, quia strepitum in judiciis excitant, (unde eos cum ranis comparat,) hic vero res sine strepitu judiciali peragenda est; sed hæc ridicula & absurda ratione admittitur vereor, ne à multis aliis, & præcipue summariis causis removendi essent Advocati. Recte itaque hanc opinionem rejecit B. Brunnem. *ad l. f. ff. ad L. Jul. Majest. n. 8.* add. Ant. Matthæi. *d. c. 3. n. 19.* Nam & heredes accusati vocandos esse dicunt, ut ipsius innocentiam defendant, Gometz *var. resol. L. 3. c. 1. n. 81.* Brun. *d. l. n. 1.* Ceterum facile largimur, præsertim quoad regulas prudentiæ, quod Advocatus caute agat, si speciale prius indultum Principis expectet, antequam patrocinium causæ admodum exosæ, in se suscipiat, Illustr. Stryk. in *not. ad Lauterb. d. l. verb. nullus admittitur.* quamvis enim officium Advocatorum munus publicum sit, & ad hoc subeundum inviti cogi possint; hoc tamen simul perpendendum est, Advocatum non minus Principi, quam privatis obstrictum esse, neque eum cogi posse, ut officium ipsi damnosum evadat.

§. XVI.

Sufficiant hæc de prohibitione intercessionis in crimine læsæ majestatis. Simile quid deprehenditur in Edicto Potentissimi Regis nostri contra Duella promulgato art. XVI. ubi ita dispositum: So geloben und versprechen Wir hiemit bey Unserm Königlichem wahren Wort / daß Wir hierunter mit niemanden / wer der auch seyn möchte / umb einigerley Ursach willen / wie dieselbe ersinnet / oder erdacht werden könnte / conniviren oder nachsehen / weniger die gesetzte Straffen erlassen / noch einigen Pardon oder Gnade destalls ertheilen wollen. Wir verbietthen auch allen und jeden / wes Standes oder Würden die auch seyn möchten / daß sich niemand unterstehen soll / in dergleichen Fällen einige intercession oder Vorbitte bey uns einzulegen / was auch für eine Sache Gelegenheit oder Unlaß dazu geben könnte / als z. E. die glückliche Entbindung Unserer Gemahlinnen / die Geburt oder Heyrath eines Unserer Prinzen oder Prinzessinnen oder anders dergleichen / alles bey Vermeidung Unserer indignation und Ungnade.

§. XVII.

In aliis tamen delictis pro Reis intercedere non prohibetur. Intercedunt vero vel illæ personæ, quæ à delinquente læsæ sunt, vel etiam aliæ, quæ delictum non tangit. Priori casu communiter intercessio effectum aliquem post se trahit, juxta ea, quæ §. III. diximus, posteriori non item. Loquimur autem, ut & hoc tandem addamus, non de intercessione, quæ apud ipsum Principem jure aggratiandi gaudentem fit, sed de ea, quæ apud Judicem inferiorem, Legum Ministrum, inter ponitur.

§. XIX.

S. XIII.

Initium de intercessione partis innocentis in casu *commissi adulterii* faciemus. Deprehendimus vero in eo, si non omnes, plerosque tamen consentire, quod in *simplici* adulterio intercessio innocentis conjugis adultero ad mitigationem & remissionem pœnæ ordinariæ proficiat, vid. Carpov. *Prax. Crim. qu. 55. n. 6. seqq.* ubi in specie ex *Nov. 134 c. 10.* argumentum adducit, add. Brunnem. *Proc. Inquis. c. 9. n. 32.* quamvis enim hic *num. 33.* mores receptos à superiore corrigendos esse existimet, interim tamen *d. n. 32.* mores istos hactenus receptos esse testatur.

S. XIX.

Et cum hæc innocentis intercessio merito ad species defensionis referri mereatur, quæ ita favorabilis est, ut Judex etiam ex officio pro eo laborare debeat, hinc licet innocens sponte non intercedat, reus tamen existimet fore, ut forsân delictum commissum ipsi remittat, si desuper interrogaretur, hinc, inquam, fieri assolet, ut ad instantiam inquisiti Judex partem innocentem ad iudicium vocet, & quæ hac parte ejus sit intentio, eum interroget, imo etiam ad intercedendum ipsum adhortetur. Sic apud *Reyfern in Prax. crim. in Append. Part. 1.* deprehenditur Rescriptum Regiminis Altenburgensis ad Præfectum ejus loci ad preces cujusdam inquisiti emanatum hujus tenoris: Auf das von dem in hafft sitzenden U. S. abgelassene hiebey wieder zurückkommende Schreiben begehren Wir hiemit / ihr wollet mit der ihm zuerkandten sustigation, bis von Unserm Consistorio dessen Eheweib / ob sie ihrem Ehemann condoniren wolle / vernommen / in Ruhe stehen lassen. Item Registratura ibidem adducta testatur, daß als des verhafteten U. S. Weib neben ihrem Vater

Vater erschiene/ ihre Erklärung begehret/ ihr auch beweglich zugeredet (daß sie nemlich ihrem Manne vergeben und vor ihn bitten möchte) und die Nothdurfft umständlich vorgestellet worden/ quamvis hæc adhortationes tunc quidem sine effectu fuerint.

§. XX.

Illud non prætermittendum, quod quemadmodum in Saxoniam mulieres personam standi in iudicio sine Curatore non habent: ita quoque intercessio in causa adulterii communiter non nisi accedente Curatore fieri solet. Unde si per oblatum libellum supplicum intercedit uxor, subscriptio Curatoris communiter adiungitur. Quod si hoc neglectum, uxor intercedens sæpiuscule una cum Curatore ad iudicium vocatur, ut ibi præsentia illo intercessionem repetat. Extra Saxoniam verò Curatoris præsentia & consensus, uti nec in aliis negotiis, ita neque hic adhibetur. Imo etiam, quod Saxoniam attinet, licet plerumque ibi ita fieri *soleat*, prout diximus; interim tamen præsentia & consensus Curatoris propterea non est inevitabilis *necessitatis*, sed quamvis ille deficiat, *de intercessione uxoris autem certo constat*. Iudex nihilominus propterea mitiorem pœnam decernere valet, Carpzov. *qu. 55. n. 88. 89.* Ergo præsentia, aut subscriptio Curatoris in eum finem communiter exigitur, ut de voluntate uxoris intercedentis eo melius & certius constare queat, & ne uxor deinde forsân conqueratur, se non rite informatam fuisse de effectu intercessionis, vel etiam, alium ea incia nomen subscriptisse, cum tamen ipsa animum intercedendi non habuerit.

§. XXI.

Occasione Rescripti in §. XIX. adducti, ibi: bis von Unferm

Unferm Consistorio deffen Eheweib &c. quæri etiam posset: *in quo foro intercessio fieri debeat, in ecclesiastico scilicet, an in illo, ubi inquisitio peragitur?* Respondemus, experientiam docere, quod communiter in illo iudicio, coram quo Processus inquisitorius pendet, fieri solet, quia scilicet intercessio maximum momentum in concipienda sententia quoad mitigationem pœnæ adfert, unde tanquam connexum ipsius inquisitionis consideranda. In casu autem in §. XIX. adducto speciales circumstantiæ occurrerant. Nam uxor inquisiti intercessionem constanter denegabat & e contrario, quamvis Princeps inquisito pœnam remittere vellet, divortium urgebat. Unde hac occasione Consistorio injungebatur, ut tentaret, annon intercessionem uxori persuadere possit. Et ergo positis hisce circumstantiis intercessio res mixti fori evadebat.

§. XXII.

Intercessio innocentis non præcise ante primam sententiam fieri debet, sed etiam post eandem, imo tamdiu adhuc locum habet, quamdiu sententia nondum executioni data & sic delinquens pœnæ subiectus non est. Nova enim defensio, ut mos Saxonum fert, toties admittitur, quoties nova & relevancia defensionis media adsunt, tale autem sine omni dubio est intercessio Conjugis innocentis. Imo etiam extra Saxoniam idem est favor defensionis, unde sententia in rem iudicatam non transit, Carpzov. *Pr. crim. qu. 139. in f. Lauterbach. ad tit ff. de appellat.* Imo licet transiret, facile tamen ex urgenti causa restitutio in integrum contra lapsum fatalium concedi solet.

§. XXIII.

Id vero ex intercessione consequitur uxor intercedens, quod maritum, si forsân deinde relegetur, (quod

C

com-

communiter fieri solet) sequi obstricta sit, Brunnemann. *Proc. Inquis. c. 9. n. 32.* unde hæc pronunciandi formula usitata? Daß Inquisit in Ansehen seines Eheweibes gethanen Vorbitte und Erklärung mit der ordentlichen Todesstraffe zwar zu verschonen/ er wird aber dennoch des begangenen Ehebruchs halben des Landes ewig verwiesen/ daraus ihm gedachtes sein Eheweib mit wesentlicher Wohnung zu folgen schuldig. Non tamen hoc intuitu uxoris tanquam pœna considerari potest, quia illa nullum delictum commisit, sed est hoc consecutivum promissionis ab initio factæ, quod cum marito, quamdiu matrimonium durat, durat autem post intercessionem) quæcunque fata perpeti velit, Sie wolle Glück und Unglück mit ihm austehen. Interim puto, judicem obligatum esse, ut quando uxorem ad intercedendum adhortatur, (v. §. XIX.) ei simul sincere indicet, qualem sortem post intercessionem sit expertura, ne deinde, se deceptam esse, conquiri possit.

§. XXIV.

Diximus in §. XIX. ratione intercessionis ejusq; effectus in *simplici* adulterio unanimem fere esse DD. sententiam. In adulterio *duplicato* autem contrariam sententiam complectitur Carpzov. *qu. 55. n. 109. seqq.* quod scilicet intercessio innocentis ad mitigationem nocenti non proficiat, idq; quoad Electorat. Saxoniz expeditum est per *Const. 19. P. 4. §. 6.* Es soll aber / *vers.* Wann aber ein Ehemann mit eines anders Eheweib die Ehe gebrochen/ &c. In illis autem locis, ubi jus Saxonicum commune viget, ut & in aliis locis extra Saxoniam intercessioni adhuc locum relinquit Idem *d. l. n. 113. seqq.* ob textum jam supra §. XIX, ex *Nov. 134. c. 10.* adlatam, aut, si mavis, ob argu-

men-

mentum ex illo textu defumtum. Res ex moribus cujusvis loci est dijudicanda. Cum enim pœnæ genus in adulterio jure divino universali determinatum non sit, hinc irrationabile non est, si intercessio permittatur, nec e contrario injustum, si ea prohibeatur.

§. XXV.

Sed quæritur, an intercessio ad effectum mitigationis pœnæ locum habeat, si uterq; conjugum adulterium commiserit & tunc alter pro altero intercedere velit? Affirmat Carpzov. *d. qu. 58. n. 70. seqq.* Negat Moller. *ad Constit. Elect. 19. P. 4. n. 11.* & Brunnem. *Proc. Inquis. c. 9. n. 34.* Nos negantibus accedimus. Omnino enim, ut inquit Brunnemannus, inconueniens est, beneficium innocenti datum adultero remittatur supplicium, id innocentis favore placuit, non nocentis.

§. XXVI.

Sed tamen tribus rationibus instructus est Carpzovius. Age, videamus, quid illæ in recessu habeant. Dicit (1) Constitutionem Electoralem non distinguere, E. nec interpretes distinguere debere Forte, sane, argumentum. In quem ergo finem opus est, ut Jcti artem interpretandi addiscant? Ego semper didici, rationem esse animam legis, & ergo ubi ea deficit, interpretem verba legis restringere debere, licet generalia sint. Quod vero ratio legis hic deficiat, in §. *præc.* ostensum est. Pergit (2) eo facilius remissionem locum habere, quo minor est injuria per adulterium conjugum illata, quia ergo mutua delicta compensatione tolluntur, E. & mutua adulteria. Respondemus, adlatam regulam procedere quidem intuitu conjugis innocentis, sed non intuitu nocentis. Quis enim unquam audivit, quod

Leges delinquenti facultatem agendi, aut intercedendi concesserint? Mutua compensatio, quæ fit intuitu actionis *privata*, huc plane non quadrat, exinde enim negativum quid solum sequitur, scilicet, *quod neuter agere valeat*, non vero, quod uni, vel etiam utriq; aliquid indulgeatur. Quis enim ita inferret: si in duplicato adulterio conjux alterum *convenire nequit*, sed adulteria mutua compensantur, E. sequitur, quod alter pro altero etiam *intercedere queat*. Ita autem infert Carpzovius: sed negamus consequentiam.

§. XXVII.

Addit (3) hanc sententiam esse mitiorem, E. eandem esse amplectendam, in quem finem l. 4. §. 1. ff. de susp. tut. l. 32. inf. l. 42. ff. de pæn. l. 155. S. f. ff. de R. J. §. c. 49. eod. tit. in 6. adducit. Sed si hoc principium ita crude capiatur, sustineri etiam posset, nullum delinquentem esse puniendum, quia hæc sententia omnium mitissima foret. Advertere debuisset Carpzovius, mitiorem viam esse eligendam *in dubio*, id est, ubi de delicto certo non constat, hic vero utriusque delictum inconfesso esse supponitur. Deinde etiam citatæ leges hoc saltem volunt, quod in dubio mitior pænæ gradus eligi, non vero, quod delinquenti facultas agendi concedi debeat, de quo tamen hic sermo est. Hæc duo confundere non decebat tam celebrem Jctum.

§. XXIX.

Prout vero in hac quæstione à Carpzovio recessimus, ita etiam in sequenti: *an intercessio conjugis innocentis in gratiam nocentis facta alteri quoque, qui cum conjuge nocente concubuit, proficiat?* veritate convicti idem facere cogimur. Adducit Carpz. d. qu. 55. n. 120. seq. Constitutionem Elect. 19. P. 4. negativam expresse stabilire; sed tamen extra Electoratum Saxonix rem longe aliter sese habere asserit. Rationes

nes, quas adducit, levisissimi ponderis sunt. Res inter alios acta, inquit, facilius aliis prodest, quam nocet. Esto. Quæritur, an hic profit? hoc non est probatum. Imo probat. Dicit: facilius sustineri actum, quando tractatur de commodo, quam ubi versatur incommodum. Concedimus hoc in negotiis civilibus, nam tunc facilius sustinetur, si v. g. commodum alterius procurare intendo, quam si injuriam & damnum ipsi infero. Sed hoc ad nostrum casum non quadrat, quia remissiones delictorum ex privato arbitrio non dependent. Hinc sponte corruunt, quæ addit: *n. 124.* licet favor matrimonii in personis solutis cesset, intercessio tamen conjugii facta per consequentiam quandam favorabilem solutis quoq; personis prodest. Hæc verba enim petunt id, quod in principio est, & falsum est, delinquentium causam esse favorabilem.

§. XXIX.

Non timemus Virgilium Pingitzerum, Matthæum Wesenbecium, Prosperum Farinacium, Angelum Aretinum, Colerum, Hostiensem, Berlichium, Azonem, aliosq; quorum autoritatem objicit *n. 122.* Hi siquidem omnes ad *l. 17. §. 6. ff. ad L. Jul. de adult.* ibi: *Si absolutus fuerit, mulier per eum vincet, nec ultra accusari potest. Si condemnatus fuerit, mulier non est condemnata,* provocant. Sed elumbe hoc esse argumentum ipse Carpzovius *n. 124.* agnoscit. Nos E. omnibus illis opponimus principia sanæ rationis. Patet enim, intercessionem unice in favorem conjugis innocentis indulgeri, unde communiter inferunt sententiis: *Zu Ehren des heiligen Ehestandes/ne scilicet, si antea fuit bene concordans matrimonium iater conjuges, nocentem & innocentem, hoc per impositionem pœnæ ordinariæ rumpatur, cum spes sit, fore, ut nocens*

cens eo citius & melius ad pœnitentiam & detestationem commissi delicti perducatur. Si autoritatem pro nostra sententia desideras, provocamus ad unum, qui instar omnium nobis est, Brunnem. *Proc. inquis. c. 9. n. 36.* qui iniquitatem sententiæ ad veræe eleganter ostendit.

§. XXX.

Interim quod ipsam intercessionem attinet, non solum requiritur, ut innocens injuriam atque delictum condonet nocenti, sed etiam, & quidem præcipue, ut *ad ulterio-rem cohabitationem sese offerat*, unde formula pronunciandi consueta: *Es wollte ihm dann sein Ehegatte verzeihen/ und ungeachtet gebrochener Treu und Glaubens/ ihm ferner ehelich beywohnen / quod posterius si facere detrectet, intercessio nullum effectum post se trahit, Carpz. d. qu. 55. n. 116. seqq.* Postquam vero semel intercescit conjux innocens, *hanc suam intercessionem deinde revocare iterum nequit*, quia alteri jus quæsitum est, *Id. d. l. n. 79. seqq.*

§. XXXI.

Sed quid si nocens intercessionem acceptare velit? Adhuc eidem locum relinquit *Id. d. l. n. 127.* ex ratione, quod remissio & intercessio nullatenus in favorem adulteri introducta sit, sed in honorem matrimonii & favorem conjugis innocentis, ne scilicet duplici afflictione gravaretur. Ergo hoc jus innocentis conjugis nocentem intervertere non posse dicit. Ad dubium: nemini tamen obtrudi beneficium; responderi posset, hoc procedere, si aliquis in collatione beneficii principaliter consideretur, (quod non fit intuitu nocentis) & nisi alterius (innocentis scilicet) præjudicium concurrat

§. XXXII.

Si conjux innocens sub expressa hac conditione interce-

tercedit, si nocenti gratia & potestas fiat in loco ac domo sua remanendi, atque relegatio in penam pecuniariam commutetur, intercessionem pro pura habendam esse dicit, id. d. l. n. 76. Nobis non viderur. Quia enim Carpzovius, ut modo adduximus, faterur, intercessioni locum relinqui in favorem innocentis; hinc putamus, illud, quod in favorem alicujus receptum est, in ejus odium detorqueri non posse, l. c. C. de LL. Rationes, quibus adversa sententia superstruitur, iterum pondus non habent. Provocatur ad generalitatem Constitutionis Electoralis; sed ab hoc modo respondimus §. XXVI. Adfertur: falsam causam adjectam actum ipsum non vitare, per l. 17. & 33. ff. de Cond. & dem. l. 2. C. de fals. caus. adject. Sed hic primo non adjicitur causa & demonstratio, sed *conditio*, quæ actum semper suspendit, & quæ propterea cum prioribus, causa scilicet & demonstratione, non ita confundi debebat. Deinde falsa causa non nocet, si emolumentum aliquod, v. g. legatum, in alterum confertur; ast, quod uxor conditionate intercedens cum adultero invita emigrare debeat, hoc sane deplorandum est emolumentum. Illud vero plane non intelligimus, quando dicitur: *Solam intercessionem, non etiam emigrationem è ditione causam esse mitigationis pænæ.* Quid enim hoc ad rem? Intercessio siquidem sub conditione facta, conditione deficiente non est intercessio. conf. Excell. Thomaf. in not. ad D. Mylii Diss. de jure vagabund. C. 2. n. 14. in Dissert. Lipsiens. p. 153. verb. *admitterem tamen.*

§. XXXIII.

Reliqua ad hanc materiam pertinentia per modum indicis solum recensebimus. Intercessioni locum relinquit Carpz. d. l. n. 57. seqq. licet Reus adulterii, cui tam antea semel pena ordinaria fuit condonata, denovo in eodem crimen recidat.

cedat. Licet enim Moller, Pingitzerus & alii à Carpzovio adducti dissentiant, quorum loca vide apud ipsum loc cit. idem tamen favor conjugis innocentis hic adesse videtur. Idem sentiendum de adulterio ante matrimonium initum perpetrato, Id. n. 92. seqq. n. 100. seqq. Item de adulterio à sponso commissa, vel à sponsa: item, si conjux nocens cum uxore alterius meretricio more vivente, vel cum uxore à marito suo desertâ, & vice versa, concubuerit, Id. d. l. n. 105. seqq. & qu. 56. 57. 58. E contrario autem intercessio nihil operatur, quando cum adulterio aliud crimen, v. g. incestus, stuprum violentum, aliudve, quod per se capitale est, concurrat, Id. d. qu. 55. n. 115. quia Leges de his casibus nihil disponunt. Quamvis E. quis objiceret, quod tamen & hic favor Conjugis innocentis subsit, respondemus tamen, favorem conjugis non aliter considerari, nisi in casibus a Lege expressis, hic vero dispositio Legum non adest. Favor itaque innocentis & Legis dispositio conjunctim sumi, nec alterum ab altero separari debet.

§. XXXIV.

Satis de crimine adulterii. Quoad crimen *raptus in l. un. C. de rapt. virg.* expresse dispositum est, quod non esse debeat facultas raptæ virgini, vel viduæ, vel cuilibet mulieri raptorem suum sibi maritum exposcere, quo etiam pertinet *can. 4. caus. 36. qu. 2. can. 11. d. caus. 36. qu. 2.* Postea vero in *c. 7. X. de raptor.* dispositum est, quod rapta puella legitime contrahere possit cum raptore, si prior dissensio transierat postmodum in consensum & quod ante displicuit, tandem incipiat complacere, dummodo ad contrahendum legitimæ sint personæ. Unde propter hanc recentiorum canonum dispositionem in crimine raptus intercessioni puellæ raptæ eum effectum tribuunt DD. quod

pœna

pœna capitalis cesset, v. Decianus *tract. crim. l. 8. c. 6. n. 9.*
Finckelth. *Obs. 114. n. 8. & 11.* ibique plures citati.

§. XXXV.

Argumento hujus dispositionis inferunt porro DD. quod etiam in *stupro violento* pœna mortis stupratori remittatur, si virgo stuprata à viro soluto, (in marito enim fecus, v. §. XXXIII.) pro ipso intercedat ei; nubere velit, Carpzov. *qu. 75. n. 65.* quam materiam fuse per rationes dubitandi & decidendi more suo exponit Finckelth *Observ. 114. per tot.* subjunctis præjudiciis Facultatis Juridicæ Lipsiensis *n. 20. & 21.* Præjudicia Scabinatus Lipsiensis habet Carpzov. *l. c. n. 69.*

§. XXXVI.

Hi sunt illi casus, quantum nobis constat, ubi intercessio personæ innocentis, *quæ a delinquente læsa est*, mitigationem pœnæ operatur. Videamus nunc de iis personis, *quas delictum directo non tangit*, vid. §. XVII. ubi deprehendemus, intercessionem innocentum eodem effectu non gaudere. Equidem Petrus Theodoricus in *Colleg. crim. disp. 10. th. 4. lit. V.* existimat, quod ob intercessionem amicorum aliorumque conspicuorum virorum pœna temperari possit, & eum in finem ad *c. 5. caus. 35. qu. 9.* provocat, in quo Innocentius Papa ita: *Verum, quoniam id per rumorem falsum, ut asseritis, subreptum huic sedi & elicium per insidias demonstratis, quia res ad salutem rediit, veniam nos hanc in tantum vobis adnitentibus post condemnationem more Apostolico subrogamus: tantisq; vestris assertionibus, vobisq; tam bonis, tam chartis, non dare consensum omnibus rebus duris durius arbitramur.* Verum enim vero quilibet videt, quod (1) Papa hic veniam dederit, non ob nudam intercessionem, sed potius ob innocentiaẽ condemnati demonstrationem.

D

quæ

quæ duo longe à se invicem differunt. (2) In *d. can.* non est sermo de Judice inferiore, de quo tamen nos loquimur, v. *d. §. XVII.* sed de ipso Papa veniam concedente. Ille ergo casus ad præsens thema plane non quadrat.

§. XXXVII.

Simile iudicium esto de casu, quem habet Keyser in *Prax. crim. P. 1. cap. 10. §. 10.* Ja/inquit, da Anno 1640. unter andern *M. S.* wegen unterschiedenen Deuben und verübten Straffenraubs die Straffe des Schwerds/ und daß so dann der Körper auf das Rad geflochten werden solle/zuerkand/auch dieser arme Sünder mit dem andern Gesellen vorm hochnothpeinlichen Hals-Gerichte verurtheilet/in den Creyß und auf den Richtplatz geführet/entbisset und zur execution dargestellet worden/hat den noch Fürstl. gnädigste Landes-Herrschaft/ auf seines Weibes und Kindes demüthiges Bitten/diesem Gnade erwiesen/ und der damalige Land-Richter/ indem die execution geschehen sollen/ solche Fürstliche Gnade ankündigen müssen/daß er beyhm Leben bleiben/ und nur des Landes ewig verwiesen worden. Hic enim iterum ipse Princeps dispensavit, Judicij vero inferiori propter illam intercessionem pœnam mitigare non licuisset.

§. XXXIIX.

Quamvis ergo Nicol. Boer. *decis. 218. n. 20.* Jul. Clar. *l. f. sens. §. ult. qu. 98. n. 6.* aliq; apud Carpz. *qu. 149. n. 49.* existiment, causam mitigationis indistincte esse intercessionem fœmininæ solutæ, condemnatum in matrimonium petentis, (quod apud nos fieri solet, wenn die Weibsperson entweder unterweges/oder noch im Richtplatz ein weiß Schnupstuch auf den armen Sünder wirffet/oder nur bloss um Gnade bittet/(vid. Keyser *d. §. 10.*) Imo licet Chassan. in *Consuet.*

Consuet. Burgund. de generali consuetudine Franciæ testetur; Rectius tamen Anton. Gometz. *tom. 3 var. resol. c. 13. n. 37.* aliique ab hac opinione recedere nobis videntur.

§. XXXIX.

Rationem illi hanc reddunt, quod eo casu, si meretrix pro condemnato intercedat, majus sit supplicium condemnato, uxorem ducere meretricem, quam feriri gladio, item: quod hac ratione anima meretricis salvari queat, si à meretricia vita reducitur in viam honesti matrimonii. Sed regerit Gometz, quod hac mitigationis causa admissa quisque condemnati non habentes uxores poenæ promeritæ sese eximere possent. Addit Carpozovius, se nescire, an quisquam inveniendus esset, qui non meretricem, nedum puellam honestam in matrimonium ducere, quam vitam perdere mallet, quo ipso commodo publico, quod delicta punire jubet, haud parum contraveniretur. Matrimonia etiam tali occasione contracta haud raro concordantia esse, sed infelicissimi eventus & nova delicta exinde oriri solent.

§. XL.

Equidem Virgil. Pingitzerus *quæst. Sax. 8. n. 4.* & post hunc Carpozov. *d. qu. 149. n. 50.* arbitrio Judicis superioris, five melius ipsius Principis relinquit, quando ad intercessionem puellæ venia condemnato sit tribuenda, quo pertinet præjudicium *n. 56.* adlatum, ibi: Es ist euch aber/ auffn Fall eine ledige Dien/ so für ihn zu bitten/ und ihn zu ehelichen erböthig/ vorhanden/ solchem dem Chur-Fürsten zu E. unterthänigst zu erkennen zu geben/ und um Erlassung der zuerkandren Todes- & Straff anzufuchen/ unbenommen/ und wird unterdessen mit der angeordneten Execution auff ein Tag oder zehn bis

auff eure unterthänigste Supplication gnädigste Resolution erfolgt / billich in Ruhe gestanden; Sed hoc iterum ad præsentem quæstionem non pertinet, vid. §. XXXVI. seq.

§. XLI.

Hoc interim certum esse dicit Carpz. d. qu. 149. n. 57. quod adulterii Reo, ad intercessionem puellæ ipsi nubere volentis, facilius pœna ordinaria remittenda sit, quam reis alterius cujusdam criminis, ob honorem & favorem matrimonii, quia matrimonium res favorabilis habetur, neque illud facile dirimendum, nec impediendum est. Adeoque licet *Const. Elect. 19. P. 4.* de conjugum incensione & remissione adulterii, durante conjugio perpetrati, loquatur, nihilominus tamen eandem ad hunc quoque casum haud inepte extendi posse putant. Idque non solum in viris obtinere, addit, sed & in scæminis, quas adulterii reas viros quoque in matrimonium eas petentes a pœna ordinaria liberare posse, nullus dubitat, maxime si non ultimum supplicium, sed pœna solummodo sustigationis ipsis sit infligenda.

§. XLII.

Non videmus autem, quomodo hæc assertio cum ipsis Carpzovii principiis conveniat. Dixerat alias, literæ constitutionis Electoralis unice inhærendum esse, v. supra §. XVI. & XXIX. nunc autem extensionem ejus contra evidentiam verborum urget. Dixerat: commodo publico, quod delicta punire jubet, haud parum contraveniri, si quis per intercessionem meretricis, aut honestæ puellæ a pœna promerita liberari possit, v. §. 39. nunc vero liberationem admittit. Instat forte: se in illis, quæ d. §. 39. adduximus, de aliis delictis locutum, nunc autem de adul-

adulteri liberatione sermonem esse; quasi vero commo-
dum publicum adulteros non minus, quam alios delin-
quentes puniri iuberet, aut quasi in aliis delictis, præter ad-
ulterium, non pariter ad honorem & favorem matrimo-
nii provocari posset, nam & tunc esset res favorabilis. Non
ergo unum idemque est, si de *dirimendo* & si de *impediendo*
matrimonio agatur. *Priori casu* intercessio effectum ha-
bet, prout supra ostensum, non vero *posteriori*. Sane si hoc
principium valeret: *intercessioni innocentis personæ indul-*
gendum est, quia alias impediretur matrimonium; tunc sane
paucissimi cælibes pœna condigna affici possent post ac-
cedentem alterius intercessionem, quia alias matrimo-
nium semper impediretur. Sed quis non videt absurdita-
tem. Taceo quod ejusmodi matrimonia raro felicem
eventum habeant, cum in eo, qui à supplicio hac ratione
liberatur, sincerus amor erga intercedentem vix depre-
hendatur, sed propterea sæpius in matrimonium consen-
tiat, quia ex duobus malis minus eligendum esse putat.

§. XLIII.

Succedit quæstio de puella, aut meretrice, pro fure, qui
ad supplicium ducitur, intercedente, num scilicet talis inter-
cessio furem ab ordinaria pœna liberare queat. Notabilis
hic est casus, quem Enoch Glaferus in *tract. de gratia delin-*
quentibus facienda caus. 35. & ult. ex Speidelio, & ex Glafero
Keyser Prax. cr. P. 1. c. 10 § 10. adducit, daß als ein ungestaltēs
Mensch einst vor einen Dieb/ so izt gehen dret werden sol-
ten/ gebethen/ dieser lieber sterben/ denn in solche Hey-
rath willigen wollen/ deswegen er auch den Schwarffrich-
ter immer ermahnet/ mit der Straffe fortzueilen/ den
Strick zuzuziehen und ihn mit dem häßlichen Anblick
nicht lange zu quälē. Hic ergo invito non obrudeba-
tur

tur beneficium, sed petito furis ex voto deferebatur. Sed
forte non omnes fures ita delicati sunt.

§. XLIV.

Quid ergo, si fur acceptet intercessionem? (ubi notat
Keyser *d. l.* interdum accidisse, daß solche Weibes-Bilder
den Dieben / wenn sie zum Galgen geführet worden /
nachgegangen / sie zur Ehe begehret / und wohl gar die
Stricke / damit sie gebunden gewesen / aufgeschnitten /)
Refert Julius Clarus *qu. 98. n. 6.* in Hispania & Gallia inter-
cessionem effectum habere, quod idem in Consultatione
Electoris Palatini *de Anno 1682. tit. 70.* haberi dicit, v. Keyser
d. l. imo, sunt non pauci, existimantes, Reum plane dimit-
tendum & puellæ in matrimonium petenti tradendum
esse, v. quos citat Carpzov. *qu. 88. n. 23.* Reperimus tamen apud
Par. de Puteo *de Syndicatu verb. pœna n. 2. & 3.* quod hoc
ad solas meretrices restringat in lupanari publico existen-
tes, qualem, si delinquens tollere velit, executorem impe-
diri debere asserit.

§. XLIV.

Addit interim Paris de Puteo *d. l.* Hispani praticant
quod sic, de jure non reperi, nisi quia ad hoc facit *cap. inter
opera 20. X. de sponsal.* ubi textus, quod omnia peccata remit-
tuntur ducenti in uxorem meretricem & illam à lupanari
extrahenti. Quemadmodum vero de hoc cogitandum
esse dicit ipse Paris de Puteo; ita dictam opinionem recte
jam rejecerunt alii & inter eos ipse Carpzov. *d. l. n. 25. seqq.*
ubi optime ait, non esse, quod quis favorem matrimonii
urgere velit; qui licet magnus sit, Reum tamen ad mortem
damnatum à pœna liberare nequeat, præsertim cum vela-
mento matrimonii pœna criminis intermitteri non debeat,
l. 27. C. ad L. Jul. de adult. ac licet charitatis opus exerceat,
qui

qui pia intentione de lupanari ducit uxorem, atq; hoc bonum opus fit, Deoq; gratum & prosperitatem mereatur; quod tamen exinde non sequatur, quod in Reip. præjudicium liberationem à pœna præstet, v. Gometz. tom. 3. var. resol. de delict. c. 13. n. 37. Prorsus vero absurdum est, quod Benedictus Vadus in apostilla ad d. l. Par. de Puteo illustrationis gratia addit, non esse scilicet culpandum, quod quis meretricem in uxorem ducat, quia hoc Propheta Oseas etiam fecerit. Quæ enim illatio a facto Prophetæ ad hominem sceleratum, qui per matrimonium cum meretrice condignam pœnam evadere intendit. Ergo non solum pœnæ promeritæ homo sceleratus subiciendus, sed in meretricem quoque animadvertendum esse putamus, si ita importune intercesserit, prout in §. præc. adlatum, wasi sie die Stricke/ damit der Dieb gebunden/ aufzuschneiden sich unterstehet. Sane, venerationi sexus muliebris hic nihil indulgentum erit.

§. XLVI.

Obstare tamen videtur iis, quæ hæctenus asseruimus, quod scilicet in l. 6. ff. de appellat. Ulpianus pronunciet, non tantum ei, qui ad supplicium ducitur, provocare permitti: verum alii quoque nomine ejus, non tantum, si ille mandaverit, verum quisquis alius provocare voluerit: neg; distingui, utrum necessarius ejus sit, necne: Credo enim, inquit, humanitatis ratione omnem provocantem audiri debere: ergo & si ipse adquiescit sententiæ: nec quarimus, cujus interfit. Verum respondemus, aliud esse pro nocente intercedere, aliud vero ejus innocentiam per modum appellationis deducere. Prius fit, si nulla defensionis causa adest, de quo nos agimus; posterius autem, si momenta defensionis adhuc suppetunt, id quod ad præsentem scopum nostrum non pertinet, & de quo tamen JCtus in adducta lege loquitur.

§. XLVII.

Apud Romanos quondam recepta erat hæc intercessionis species, qua Reus damnatus à Collega ejus, qui sententiam tulerat, morti eximebatur, sicuti & alias inter Tribunos alter alteri, plures uni, aut unus pluribus intercedebant, Petr. Heig. P. 2. qu. 24. n. 65. qua de re Petrus Ærodius in Pandect. rer. Judicat. l. 2. tit. 9. c. 14. ita: *Vulgo, inquit, in Jure dicimus, par in parem non habet imperium. Quid igitur est, quod à Decemviro ad Decemvirum appellabatur? utrum, quia sponte sibi cedebant invicem, moderationis captandæ causa: atq; ut populus Rom. dum hac æquitate Tribunum auxilii non pœniteret, odio consulum Decemviris, quod affectabant, prorogaret imperium? Sane de jure suo decedebant, nam revera creati erant sine provocatione. Et paucis interjectis: Quid dicemus? Certe quod ad Tribunos plebis attinet, nihil mirum, si alter alteri, plures uni, aut unus pluribus intercedebant. Nam ideo creati erant, ut adversus omnes Magistratus jus auxilii haberent, itaq; multo magis adversus se invicem, si quid seditiose, si quid inutiliter agerent. Verum illud intercessionis genus mutato statu Reipublicæ hodie plane incognitum est.*

§. XLIX.

In Cardinalibus tamen aliquid peculiare & notabile deprehenditur, quod quodammodo huc referri posse videtur. Scilicet post alios refert Paris de Puteo d. tr. de Syndic. Verb. pœna. n. 2. eos habere ex consuetudine, quod si obviant damnato ad mortem, possunt eum liberare, nam glosse in l. 1. ff. de offic. Præf. Prætor. Cardinales instar Regum esse ineptit. Alios tamen Clericos, vel Monachos hoc non posse addit idem Paris de Puteo. Sed quid de ipso Papa? Putamus in illis locis, ubi jure supremo gaudet, jus liberandi delinquentes ipsi denegari non posse, quam vis hoc potius
per

per modum dispensationis, quam intercessionis fiat. Lubbet hic incidenter adducere casum ex eodem Autore, propriis ejusdem verbis, qui forte non ingratus erit benevolenti Lectori. Accidisse, dicit, quod cum quidam nobilis Romanus fuisset condemnatus ad mortem, dixit hic, se velle ex causa necessaria alloqui Papam Johannem Neapolitanum. Quod cum Senator ei hoc permisisset, ille damnatus, cum fuit coram Papa, dixit: *Si tu vis me decapitari facere, ego non sum dignus ista pena, sed es dignus tu, qui es Papa. & majora crimina commisisti.* Propter quod Papa indignatus mandavit Senatori, quod eum decapitaret, quo audito ille damnatus exclamavit: *quod Papa sit irregularis, quia mandaverit hominem occidi, (v. c. 30. caus. 23 qu. 8. c. 5. X. Ne Clerici vel Monachi secularibus &c. qui textus tamen hic male applicati) & in tantum clamavit super irregularitate Papæ, quod fuit liberatus, ne diceretur, Pontificem propter ea irregularitatem incurrisse.* Alios autores idem referentes adducit Benedictus Vadus in *Apostilla ad d. l. Par. de Put.*

§. XLIX.

Quia Cardinalibus, prout dictum, jus liberandi delinquentes adscribitur: hinc Andreas de Ifernia in *proœm. Constit.* majori ratione *Regum filii* idem jus competere dicit, ut nempe, si obvient condemnato ad mortem, ipsum liberare possint. Sed hoc tamen dubium esse, agnoscit, ipse Paris de Puteo *loc. alleg.* Quod enim Cardinales attinet, hoc ex speciali consuetudine profluit, talem vero consuetudinem in filiis Regum non vigere dicit, ipsi ergo tenentur facere justitiam, & non debent executioni justitiæ obviare. Idem de *Augusta* sentiendum esse putamus. Omnia enim hic dependent à voluntate ejus, quem penes arbitrium est & vis & norma loquendi, prout alias dici solet.

Egimus hætenus per integram fere disputationem, de eo casu, quando intercessio sive à persona, cui per delictum injuria illata est, sive ab illa, quã delictum non tangit, apud judicem inferiorem facta est. Pauca nunc addamus de intercessione apud *Principem ipsum* suscepta, quæ vel per literas, vel ore tenus etiam, & sæpiusculum quidem ita, ut intercedens in terram sese prosternat, durè einen *Sußfall* fieri solet. Talis intercessio cuilibet regulariter permissa & in quolibet crimine, (casus exceptos habuimus supra § XI. usq; ad xvi.) regulæ tamen prudentiæ exigunt, ne quis præsertim si delinquenti consanguinitate, aut alio vinculo junctus non est, promiscue pro quibuslibet delinquentibus & facinorosis hominibus intercedat, alioquin enim ipsorum criminum patrocinium suscipere velle videtur qui facinorosos meritis pœnis subtrahere intercessione veller, v. Heig. P. 2. qu. 24 n. 64. quo pertinet illud Horatian.

*Quem cui commendes etiam atq; etiam aspice, ne quem
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.*

Quod si vero justa causa adest & necessitas aliquem urget, tunc putamus laudabiliter eum facere, qui intercessione sua alteri succurrere allaborat. Illustre sane ejus rei exemplum in ipsa S. Scriptura deprehenditur de Regina Esther pro populo Judaico, cujus extirpatio sine causa decreta erat, apud Regem Artaxerxem, conjugem suum, intercedente. Sed & hoc simul notandum est, qua ratione dicta Regina precibus ad Deum directis sese antea præparaverit, cum ipsi cognitum esset, corda Regum & Principum in manu Regis Regum esse & hunc eadem pro benignitate sua flectere posse, prout Ipsi clementer placnerit, vid. Stück in Esther v. 19. seqq. Und die Königin Esther fehret sich auch zum HErrn in solchem Todes-kampff = = = & pau.

DE INTERCESSIONE INNOCENTUM. 3

& paulo post: Gedencke an uns HErr/und erzeige dich in unser Noth/und stärke mich HErr/du König aller Götter und Herrschafften. Lehre mich/wie ich reden soll für dem Löwen/und wende sein Herr/das er unserm Feinde gram werde/te.

§. LI. Illud vero notatu dignum est, quod quamvis cuilibet regulariter intercedere liceat, intercessionem tamen pro criminosis, ab Ecclesiasticis præsertim non facile fieri debeant, si delictum per se animadversione dignum & sine scandalo & Reip. injuria impunitum relinquit, Petr. Theod. *Colleg. crim. dist. 10. th. 4. lit. q.* Heig. P. 2. qu. 24. n. 59. Allegat uterq; Autor in hunc finem e. 3. caus. 14. qu. 6. ubi ita Gregorius: *Hi. qui in furtis publicis implicati sunt, a nobis non videantur injuste defendi, ne opinionem male agentium ex indiscreta defensionis ausu in nos ullo modo transferamus: sed quantum decet Ecclesiam, admonendo & verbum intercessionis adhibendo, quibus valetis, succurrite: ut & illis opem feratis & opinionem sanctæ Ecclesiæ non inquinatis.* Ubi ex verbis: *quibus valetis*, colligunt, intercessionem ab Ecclesiasticis tunc quidem fieri posse, si causa dubia est, & forte inculpatus antea probæ & innocentis vitæ fuit, non autem, si manifeste improbus, quia hoc casu per intercessionem opinio sanctæ Ecclesiæ inquinaretur.

§. LII. Interim tamen Leontius Episcopus Symmachum per intercessionem suam liberasse legitur & quidem, quod valde peculiare, in crimine perduellionis. *Ærodius in Pand. rer. jud. l. 7. tit. 7. c. 4.* de hoc exemplo sequentia tradit: *Iustior fuit accusatio Symmachi, illius eruditi Senatoris. Theodosio pugnante adversus Maximum, rebellem, tyrannūq; manifestum, orationem habuerat, scripserat, de laudibus atque imperio Maximi. Nam ea re studium suum, sed & conjurationem adversus Gratianum, Valentinianum & Theodosium palam pro*

profitebatur. Tamen cum ad Ecclesiam confugisset, Theodosius cum religione, tum precibus Leontii Episcopi, (adeo piis, addit Ærodius, erant sacerdotes, ut etiam pro Ethnicis supplicarent,) deniq; Symmachi fama atq; eruditione motus, reum liberavit.

§. LIII. Et sic ex hoc etiam exemplo adparet, Summi Principis arbitrio relictum esse, an & quando etiam in gravissimis delictis & non obstante prohibitione de non intercedendo ante facta, intercessioni innocentum aures clementes præbere velit, quando non. Hoc enim est illud eminens jus, quod *aggratiandi* titulo communiter denotare consueverunt Legum interpretes. Circa quod hoc unicum in præsentia saltem cum Pufendorffio *d. Off. hom. & civ. l. i. c. 2. § 9.* quoad regulas prudentiæ monendum censemus, cavendum scilicet esse, ne promiscue & citra gravissimas causas dispensatio fiat, quoniam alias hac ratione autoritas Legum convellitur, dum sub spe consequenda gratiæ eo securius in scelera ruunt improbi homines, imo & invidiæ atq; indignationi inter subiectos ansa præbetur. Interim quæstio: in quibus pœnis Principi jus *aggratiandi* competat, & in quibus non? ad præsens nostrum institutum non pertinet principaliter, unde B. L. ad ea, quæ ab aliis hic moneri solent, remisisse sufficere potest.

§. LIV. Quod reliquum est, ad Salvatorem humani generis supplex me convertito, velit & pro me apud Patrem suum cœlestem intercedere, quo omnes conatus studiaq; mea cooperante Spiritus S. gratia in futurum ita dirigam, ut in ipsius gloriam, Ecclesiæ etiam & Reip, veram salutem atque emolumentum aliquando cedere possint.

T A N T U M.

Halle, Diss., 1706 L-Si

Sl.

2885.

1706 136 32
12/11

DISPUTATIO JURIDICA
DE
INTERCESSIONE INNOCENTUM,

QVAM
DEO TER O. M. ADNUENTE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENB.
DUCATUS MAGDEB. GUBERNATORE, CETERA,
IN ILLUSTRIS ACADEMIA FRIDERICIANA
PRÆSIDE
JACOBO FRIDER. LUDOVICI,
J.U.D. P. P. & Fac. Jurid. Adfess.

Ad d. XII. April. An. M DCCVI. H. L. Q. C.

Publico Eruditorum Examine submittit

IMMANUEL *Witz!*

Stargardia Pomeranus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Typis CHRISTOPH. ANDRÆ ZEITLERI, Acad. Typ.